

Євгенія Забурмеа

к.е.н., доцент,

Хмельницький національний університет,

Тетяна Кодінцева

слухач магістерської програми,

Хмельницький національний університет

ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ

Агропромисловий комплекс в усіх країнах є однією із ключових складових національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку країни. В одних країнах акцент робиться на розвиток промисловості, інші мають розвинену сільськогосподарську складову. Географічно Україні дістались великі площі земель, які легко використовуються в будь-якому напрямку АПК.

Зазначимо, що в Україні проводиться чимало досліджень, присвячених розвитку АПК та його експортному потенціалу. Так, питання розвитку та ефективності АПК представлені у працях Т.О. Осташко, О.М. Шпичака, О.В. Боднар, М.І. Пугачова. Н.І. Бурлаки, О.М. Балтремус та інші.

Недостатній розвиток теоретико-методологічних засад щодо формування основних положень забезпечення розвитку міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств агропромислового комплексу України зумовлює актуальність дослідження.

Для кожного підприємства на певних етапах постає питання виходу на міжнародні ринки. Для цього продукція, що випускається, має бути із високим рівнем конкурентоспроможності порівняно із іноземними товаровиробниками.

Підприємство, виходячи на внутрішній чи зовнішній ринок, обов'язково стикається із конкурентною боротьбою на доступних вже сегментах ринку. Як правило, платоспроможний попит лімітується певною величиною, а тому між підприємствами відбувається боротьба за споживачів [1].

Конкурентоспроможність як правило є суто економічною категорією, що показує здатність певних суб'єктів господарської діяльності створювати продукцію конкретного рівня якості, а тому показує інтегральний показник конкурентності ринків (регіонального, національного чи міжнародного). Сутність конкурентоспроможності можливо виражати через багаторівневу факторну ієрархію. До верхнього рівня ієрархії належить частина ринку, що залежить від досягненої конкурентоспроможності товарів. До складу другого рівня відноситься потенційна конкурентоспроможність підприємств. Третій і четвертий рівні демонструють ефективність і якість управління підприємством. П'ятий рівень - характеризує фінансові результати підприємства [2].

Слід зазначити, що забезпечення переваг на зовнішньому ринку передбачає володіння конкурентними перевагами й на внутрішньому ринку та ефективне використання усіх власних можливостей і ресурсів [3].

Конкурентоспроможність і конкурентні переваги досить сильно взаємопов'язані між собою. Потенціал і конкурентні переваги є факторними ознаками, і в той же час як конкурентна позиція і конкурентоспроможність – це результат впливу основних чинників, що створюють різні конкурентні переваги базуючись на умовах конкурентності середовища.

Міжнародна конкурентоспроможність підприємства показує здатність ефективної виробничої діяльності в умовах глобальних ринків. Це забезпечує увесь комплекс ресурсів підприємств, що в нього наявний. Виробництво та реалізація послуг та товарів є узагальненим показником, що показує життєздатність підприємства, можливість ефективно використовувати фінансовий, виробничий, трудовий і науково-технічний потенціали. Таким чином, рівень конкурентоспроможності узагальнює діяльність всіх ланок підприємства, показує його реакцію на зміни зовнішніх та внутрішніх факторів [4].

Процес управління зовнішньою конкурентоспроможністю представляє собою алгоритм дій, у процесі чого проводиться сукупність узгоджених і систематизованих дій, що визначають довгострокові напрямки та цілі діяльності підприємств. Дані дії є специфічною формою визначення фінансових можливостей і проблемних моментів підприємств щодо досягнення пріоритетних цілей, що базуються на стратегії поведінки та розвитку підприємства [5].

Проблема посилення конкурентоспроможності продукції АПК на європейському продовольчому ринку актуалізується з огляду на приєднання України до зони вільної торгівлі з ЄС, що призведе до перетворення вітчизняного ринку на ринок збуту європейського продовольства та продукції сільського

господарства, зумовить поглиблення кризи в АПК і розвитку сільських територій та створить загрозу продовольчій безпеці держави. Про низький рівень конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на європейському продовольчому ринку свідчать: низька ефективність цієї галузі порівняно з іншими країнами; невідповідність структури українського експорту попиту країн ЄС на сільськогосподарську продукцію; невелика частка підприємств, сертифікованих згідно з міжнародними стандартами.

Значною мірою перешкоджають зміцненню конкурентоспроможності вітчизняної продукції АПК на зовнішніх ринках такі чинники:

- низький рівень розвитку вітчизняної фінансово-кредитної системи;
- нерозвиненість інфраструктури АПК;
- недостатня гармонізація українських стандартів якості з міжнародними;
- низька капіталізація вітчизняних сільсько-господарських підприємств;
- переважно низький рівень спеціалізації функціонуючих господарств;
- недостатність державного цільового фінансування науково-прикладних розробок в аграрному секторі;
- занепад вітчизняної машинобудівної галузі та обмеженість фінансових можливостей сільськогосподарських виробників;
- фактичне знищення кооперативних традицій.

Зважаючи на необхідність подолання перешкод формування ринкових відносин в аграрному секторі економіки України неможливе без здійснення відповідних економічних реформ та включення країни в світові інтеграційні процеси.

Особлива роль при вирішенні цих проблем належить зовнішньоекономічній діяльності та вдосконаленню механізмів її регулювання. Лише таким чином підприємства агропромислового комплексу України зможуть зайняти конкурентоспроможне місце на світовому ринку аграрної продукції та міцно закріпити свої позиції.

Список використаних джерел

1. Безтелесна Л. Механізм забезпечення сталої конкурентоспроможності великого промислового підприємства. Економіст. 2004. № 12. С. 40-44.
2. Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики: Монографія. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. 248 с.
3. Кротков А. М. Конкурентоспособность предприятия: подходы к обеспечению, критерии, методы оценки. Маркетинг в России и за рубежом. 2001. № 6. С. 59-69.
4. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації) [Текст]: навчальний посібник / ред. І. Ю. Сіваченко. К.: ЦУЛ, 2003. 186 с.
5. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. М.: ИНФРА-М. 2000. 312 с.